

2071

B.A./B.Sc. (General) Sixth Semester
Political Science

Paper: International Politics: Theory and Practice
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 90

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one question from each Unit.

x-x-x

- I. Attempt any nine of the following in 10 - 20 words each:-
- Who is the author of the book 'Politics Among Nations'?
 - 'International politics is an autonomous discipline'. Comment.
 - Write down any four basic assumptions of idealist approach.
 - How realist approach to the study of international politics is opposed to peace? Explain.
 - Write down four main limitations of National Power.
 - Which period is known as the golden Age of Balance of Power?
 - How collective security is important in international politics?
 - What was the role of NAM in transformation of Bi-polarity?
 - How do you understand 'American Hegemony'?
 - Write a short note on BRICS.
 - What is SAARC? Name member countries.
 - What do you mean by BREXIT?
 - What is European Union?
 - What is the full form of UNCTAD?
 - What is G-8?
- (9×2)

UNIT – I

- II. 'International politics is struggle for Power'. In the light of this statement, discuss the nature and scope of international politics. (18)
- III. Make a critical evaluation of idealist theory for studying international politics. (18)

UNIT – II

- IV. Define national Power. Discuss its nature and limitations. (18)
- V. What do you mean by collective security? Write down its characteristics. (18)

UNIT – III

- VI. What is uni-polar system? Write down the factors responsible for its establishment in the contemporary international relations. (18)
- VII. Write down the effects of COVID-19 on world order. (18)

UNIT – IV

- VIII. 'SAARC has failed to solve problems of the region, yet its importance cannot be ignored'. In the light of this statement, give your suggestions to strengthen SAARC. (18)
- IX. Write down the factors responsible for the establishment of New International Economic Order (NIEO). (18)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

- *_ *_ *-

- ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ) ਕਾ ਉਤਰ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੇਂ ਦੀਜ਼ਿਏ:-
(ਕ) 'ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਅਮੰਗ ਨੇਸ਼ਨਸ' ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਲੇਖਕ ਕੌਨ ਹੈ?
(ਖ) 'ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਏਕ ਸਵਾਯਤ ਵਿਥਯ ਹੈ'। ਟਿਧਾਨੀ ਕੀਜ਼ਿਏ।
(ਗ) ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਕੋਈ ਚਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਣਾਏਂ ਕੋ ਲਿਖਿਏ।
(ਘ) ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੇ ਅਧਯਯਨ ਕੇ ਲਿਏ ਧਾਰਣਾਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਾ ਵਿਰੋਧ ਕੈਸੇ ਕਰਤਾ ਹੈ? ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
(ਙ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤਿ ਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸੀਮਾਏਂ ਲਿਖਿਏ।
(ਚ) ਕਿਸ ਕਾਲ ਕੋ ਸ਼ਕਤਿ ਸੰਤੁਲਨ ਕੇ ਸਵਰਨ ਯੁਗ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਜਾਨਾ ਜਾਤਾ ਹੈ?
(ਛ) ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਮੇਂ ਸਾਮੂਹਿਕ ਸੁਰਕਸ਼ਾ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਹਵਤ੍ਵਪੂਰਨ ਹੈ?
(ਜ) ਦ੍ਵਿ-ਭੂਵੀਯਤਾ ਕੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੇਂ NAM ਕੀ ਕਯਾ ਭੂਮਿਕਾ ਥੀ?
(ਝ) 'ਅਮੇਰਿਕੀ ਆਧਿਪਤਯ' ਕੋ ਆਪ ਕੈਸੇ ਸਮਝਤੇ ਹੈ?
(ਞ) ਬ੍ਰਿਕਸ ਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਟਿਧਾਨੀ ਲਿਖਿਏ।
(ਟ) ਸਾਰਕ ਕਯਾ ਹੈ? ਸਦਸਯ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
(ਠ) ਬ੍ਰੇਕਿਸਟ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਤੇ ਹੈ?
(ਡ) ਯੂਰੋਪੀਯ ਸੰਘ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਫ) UNCTAD ਕਾ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਧ) ਜੀ-੮ ਕਯਾ ਹੈ?

ਭਾਗ-1

- 'ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਸਤਾ ਕੇ ਲਿਏ ਸੰਬੰਧ ਹੈ'। ਇਸ ਕਥਨ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਏਵੰ ਕਾਰਯਕ੍ਸ਼ੇਤ੍ਰ ਕੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
- ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੇ ਅਧਯਯਨ ਕੇ ਲਿਏ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੂਲਯਾਂਕਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-2

- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਇਸਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਔਰ ਸੀਮਾਔਂ ਕੀ ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
- ਸਾਮੂਹਿਕ ਸੁਰਕਸ਼ਾ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਤੇ ਹੈ? ਇਸਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਏਂ ਲਿਖਿਏ।

ਭਾਗ-3

- ਏਕਭੂਵੀਯ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਯਾ ਹੈ? ਸਮਕਾਲੀਨ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਮੇਂ ਇਸਕੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇ ਲਿਏ ਉਤਰਦਾਯੀ ਕਾਰਕ ਬਤਾਝਿਏ।
- ਵਿਸ਼ਵ ਵਯਵਸਥਾ ਪਰ ਕੋਵਿਡ-੧੯ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕੋ ਲਿਖਿਏ।

ਭਾਗ-4

- 'ਸਾਰਕ ਕ੍ਸ਼ੇਤ੍ਰ ਕੀ ਸਮਸਯਾਔਂ ਕੋ ਹਲ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਵਿਫਲ ਰਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਭੀ ਇਸਕੇ ਸਹਵਤ੍ਵ ਕੋ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਯਾ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ'। ਇਸ ਕਥਨ ਕੇ ਸੰਦਰਭ ਮੇਂ ਸਾਰਕ ਕੋ ਸੁਦ੍ਰਫ਼ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਅਪਨੇ ਸੁਝਾਵ ਦੀਜ਼ਿਏ।
- ਨਵੇਂ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਵਯਵਸਥਾ (NIEO) ਕੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੇ ਲਿਏ ਉਤਰਦਾਯੀ ਕਾਰਕਾਂ ਕੀ ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

- *_ *_ *-

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- *_ *_ *-

- ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਹਰ ਇੱਕ) ਦੇ ਉੱਤਰ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) 'ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਅਮੰਗ ਨੇਸ਼ਨਸ' ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹਨ?
(ਅ) 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਵਿਸ਼ਾ' ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ।
(ੲ) ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚਾਰ ਮੁਢਲੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
(ਸ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਸਮਝਾਓ।
(ਹ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
(ਕ) ਕਿਸ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
(ਖ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ?
(ਗ) ਦੇ-ਧਰੁਵੀਕਰਣ ਦੇ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਵਿੱਚ ਐਨਏਐਮ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ?
(ਘ) ਤੁਸੀਂ 'ਅਮਰੀਕੀ ਦਬਦਬਾ' ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
(ਙ) ਬ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
(ਚ) ਸਾਰਕ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
(ਛ) ਬ੍ਰੇਕਿਸਟ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
(ਜ) ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੰਘ ਕੀ ਹੈ?
(ਝ) UNCTAD ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?
(ਞ) ਜੀ-8 ਕੀ ਹੈ?

ਭਾਗ-1

- "ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸੱਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ।" ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਕੋਪ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰੋ।
- ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- ਸਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-3

- ਇੱਕ ਧਰੁਵੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? ਸਮਕਾਲੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ COVID-19 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

- "ਸਾਰਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।" ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਰਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
- ਨਵੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਆਰਡਰ (ਐਨਆਈਓਈ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

- *_ *_ *-